

Fokozottan odafigyelnek a tisztaságra

Virágba borult temetők

Fotó: Nagy Tibor

A marosvásárhelyi temetőkben lévő sírok nagy része már a hét végén virágba borult, a világitás napja előtt a hozzátartozók kitakarították, és virágot helyeztek el az örök nyughelyekre. Ebben az időszakban a városi és az egyházi sírkertekben is a megszokottnál gyakrabban szállítják el a sírtakarításból származó hulladékot.

Menyhárt Borbála

A múlt heti, valamint a hétfői napsütéses időt kihasználva sokan kísértáltak a temetőkbe, hogy rendbe tegyék szeretteik örök nyughelyét. A tegnapi borús idő ellenére is már a kora délelőtti órákban sokan voltak a marosvásárhelyi református temetőben, egyesek akkor takarították a sírokat, mások már virágokkal érkeztek, hogy elhelyezzék az előzőleg rendbe tett sírhelyre. Ottjártunkkor a szemeteskosci éppen nagy mennyiségű hulladékot szállított el.

(Folytatás a 4. oldalon)

Jövőre is lesz ludasi cukor a polcokon

Szeptember 12-étől javában folyik a cukorrépa feldolgozása a marosludasi francia tökéjű Tereos cukorgyárban. Az idei kampányról Adrian Luța igazgatóval beszélgettünk.

2.

Iskolai hiánycikk: a szexuális nevelés

Pár évtizeddel ezelőtt játékbabák szoknyái alá kukucskálva elégitették ki a másik nem iránti kíváncsiságukat a kisiskolás korú lurkók, a kortárs kapcsolatok pedig legtöbbször a lányok kergetésében, a fiúk ugratásában, a választott kis hölgy iskolatáskájának cipelésében merültek ki. Azóta változott a forgatókönyv.

5.

Az életé, a megújulásé az utolsó szó

Október 31-e az örök figyelmeztetés, hogy az életé, a megújulásé az utolsó szó. Mielőtt a következő napon a halálra, az elmúlásra emlékeznénk, legyen ez az utolsó szó, amely bennünket igazán összeköt.

6.

Csuszababa és sültök-golyó

Nincs is annál jobb játék, mint közösen fejteni a kukoricát, s közben hallgatni a mesét, majd a lefejtett szemek között turkálni, a csuszából pedig tornyot építeni – olyan belefeledkezéssel tették mindezt a jobbra kisiskolás résztvevők a Maros Megyei Múzeum néprajzi és népművészeti részlegének október 26-i rendezvényén, hogy öröm volt nézni.

7.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküztletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Virágok és gyertyák

Antalfi Imola

Újabb év, amikor megemlékeznek a Colectiv klubban történt tragédia áldozatairól. Újabb év, amikor ismét ezek vonulnak fel, gyertyát gyújtanak és virágot helyeznek el, így emlékezve a 2015. október 30-i drámai események áldozataira. És egyúttal vádolják a kormányt, a nyomozó hatóságokat, amiért még mindig nem történt meg a felelősségre vonás. Még mindig nem szolgáltattak igazságot. Még mindig nem tudni, hogy kinek mekkora felelőssége volt abban, hogy a Colectiv klub működését engedélyezték, hogy a mentés kaotikusan történt, hogy a kórházakba került súlyos sérültek megfertőződtek a nem megfelelő higiéniai körülmények miatt, és a fertőtlenítő szerekéről kiderült, hogy hatástalanok. Mint ahogy az sem, hogy az egészségügyi tárca vezetője miért nem tette lehetővé, hogy a legsúlyosabb égési sérüléseket szenvedett emberek azonnal külföldre, jól felszerelt kórházakban kapják meg az életmentő orvosi ellátást. Büszkeségből? Takarékoságból? Szakmaiatlanságból? Érthetetlen, hogy évekig titokban tarthatnak bizonyítékok jelentő felvételeket a tragédia első perceiben történt mentésről. (Emiatt kedden bünygyi eljárást indítottak, az ügybe a bukaresti bünygyi rendőrség gyilkossági csoportja is bekapcsolódott.)

Ott tartunk tehát, hogy – bár a hatóságok 2016. április 28-án bünygyi eljárást indítottak a klub három tulajdonosa ellen gondatlanságból elkövetett emberölés, testi sértés és a munkavédelmi intézkedések be nem tartása miatt –, még mindig nincsenek meg

(Folytatás a 3. oldalon)

Virágba borult temetők

(Folytatás az 1. oldalról)

Nemes István, a református temető gondnoka elmondta, pénteken mintegy öt tonna sirtakarításból származó hulladékot szállítottak el, viszont a hétvégén ismét óriási, a pénteki mennyiségnél is több gyűlt össze, ezért tegnapra újra odarendelték a szemeteskocsit. Hozzátette, november 1-re is kérni fogják a kocsit, ellenben nem biztos, hogy sikerül majd elszállítani a hulladékot, ugyanis már tegnap igen nehezen tudott behajtani a leparkolt autók miatt. – Tonnaszámra gyűjtjük össze a faleveleket, de nem győzzük. Ennek a temetőnek a szépsége, ugyanakkor hátránya is a sok fa, hiszen rengeteg a növényi hulladék – mutatott rá Nemes István.

Mint mondta, a napokban a református temető irodájában reggel 8-tól este 6 óráig, meghosszabbított az ügyfélfogadás, november 1-jén pedig este 8-ig várják az ügyintézés végett hozzájuk fordulókat. Sokan vannak, akik külföldön élnek, és évente egyszer jönnek el a temetőbe, hogy rendbe tegyék szeretteik sírját. Sajnos évről évre egyre több az elhagyott sír. Összesen hétezer sír van a református sírkertben, elég, ha abból 200-300 elhagyott, az már rontja a temető képét – jegyezte meg a gondnok, aki szerint évekbe telik, és előzőleg értesítik a bérlet, mielőtt újra bérbe adnák ezeket a sírhelyeket. – Például ha 2019-ben

kell megváltani egy sírhelyet, akkor a 2020-as év türelmi idő, 2021-ben küldünk értesítést, és leghamarabb 2022-ben adjuk újra bérbe a sírt – fejtette ki. Jelenleg mintegy 200 olyan sírhely van, amelyeket 2018. december 31-ig meg kellett volna váltani, ebből hetet tudnak felajánlani olyan személyeknek, akiknek szükségük van rá.

A városi temetőkben is különös figyelmet fordítanak ebben az időszakban a tisztaságra, a felgyűlt hulladékot igrékeznak naponta elszállíttatni – tudtuk meg *Mircea Moldovantól*, a temetőkért felelős szakosztály vezetőjétől. A napokban a jeddí sírkertbe látogattunk el, ahol példás tisztaság uralkodott mind a járdákon, mind a sírok közötti részen. Gaznak, szemétnek nyoma sem volt. A sírok gondozottak, a többségükön már ott voltak a virágok és a gyertyák.

Érdeklődésünkre, hogy vannak-e szabad sírhelyek a városhoz tartozó sírkertekben, az igazgató kifejtette, problémát jelent a helyek hiánya, ezért a jeddí és a remeteszegi temetőknél terjeszkedni szeretnének, a Marosszentgyörgy határában lévők erre nincsen lehetőség.

Virágtenger a főtéren és a napi piacokon

A világlátást megelőzően valóságos virágözön van Marosvásárhely

Fotó: Nagy Tibor

főtéren, a napi piacokon, néhány napja pedig a temetők bejáratánál is. Az árak átlagban 5-25 lej között mozognak, lehet válogatni szín, méret alapján is. A kisebb cserép krizantémot öt lejért, a nagyobbakat 10-20 lejért kínálják, a rendkívül dús, esetenként háromszínű virágot átlagban 25 lejért kérnek. A napi piacokon már az elmúlt héten is rendkívül gazdag volt a választék, és az árak is előnyösebbek voltak, esetenként 10 lejért lehetett

megvásárolni például azt a virágot, amiért most 15 lejért kérnek az árusok.

Medve garázdálkodott a szentháromsági temetőben

Világlátás napja előtt igen kellemetlenül érintette a szentháromságiakat, hogy a napokban medve garázdálkodott a helyi katolikus temetőben, a nagyvad egy sírt bontott ki, amelybe alig egy hete helyeztek örök nyugalomra egy idős férfit. Egy helybéli pedagó-

gus lapunknak elmondta, sajnos a temető igen elhanyagolt, ugyanis a környéken idén többször láttak medvét, így a helybeliek nem merészkednek a közelébe. Míg régebbi évente többször felsétáltak a sírkertbe a falubeliek, hogy rendben tartsák elhunyt szeretteik örök nyughelyét, az utóbbi időben egyre kevesebben merik ezt megtenni, akadnak, akik csoportosan, autóval mennek fel a sírhelyekig.

Kampányban az RMDSZ

Panelbeszélgetések Kelemen Hunorral

Kelemen Hunor államelnökjelöltnek olyan kérdésekre kellett válaszolnia kedden délután Marosvásárhelyen, mint például: milyen volt támogatni Viorica Dăncilă kormányát?; a PSD-vel kötött megállapodás nemrég ért véget, és az RMDSZ máris újat kötött a liberálisokkal, amit egyesek úgy értékelnek, hogy „az RMDSZ összefekszik mindenkivel”.

Mózes Edith

Szövetségesek nélkül nem lehet egyről a kettőre jutni

A szövetségi elnök kifejtette: 2016-ban az RMDSZ kiváloán teljesített a választásokon, a szociáldemokraták meg egyenesen túlnyerték magukat, és az ALDE-val kényelmes többségben kormányt alakíthattak. Az RMDSZ nem vonult be egy sarokba duzzogni, és bár nem fogadta el a felajánlott kormányzati részvételt, egyezséget kötött a PSD-vel, hogy a parlamentben támogatja, és ezzel sikerült is néhány dologban előrelépni. Például a marosvásárhelyi katolikus iskola ügyében. Áprilisban azonban az üzvi események miatt nem lehetett kitarítani e mellett az egyezmény mellett.

Azonban szövetségesek nélkül nem lehet egyről a kettőre jutni – jelentette ki Kelemen Hunor.

A kérdés második részére reagálva a szövetségi elnök kijelentette: „Mindenki abból főz, ami a kamrában van”. Az RMDSZ feladata a magyar képviselőbiztosítás. A liberális kormány jövő hétfőn mindenképp átmegy első nekifutásra. Egyszínű kormány lesz, nem lesz többsége. Ebből a helyzetből azt kell kihozni, amit lehet. Például elérni, hogy ne legyen kétfordulós polgármester-választás, mert az 18-20 százalékos veszteséget jelenthet a magyar közösség számára.

Fotó: Karácsonyi Zsigmond

Mindig a helyzet adja a döntést. Ha nem írják alá az egyezséget a liberálisokkal, akkor is beiktatják a kormányt. Azért írták alá a megállapodást, hogy elérjék, amit lehet.

A kérdésre, hogy reálisnak tartja-e a visszaszolgáltatások folytatását, Kelemen Hunor azt válaszolta, hogy a restitúció kormányzati feladat, minden egyes kormánnyal meg kell próbálni. A liberális elv a tulajdonjog érvényesítését vallja, ezért lát esélyt arra, hogy a leállt folyamat talán kimozdul a holtpontról.

Nincs megváltás

Egy másik téma az volt, hogy az RMDSZ hogyan próbálja meg közelebb hozni a fiatalokat, akik például inkább az USR-re szavaznak.

Kelemen Hunor szerint „az ember, ha benne van a vízben, úszik”. Ezt teszi ő maga is. A korábbi választási kampányoknak, amióta az RMDSZ saját jelöltet indít, volt pozitív hozadéka. A kampányban az országhoz kell szólni, a románoknak kell beszélni a magyarokról, a jövőről, a többség-kisebbség viszonyáról. „Egy jobb országot akarunk, ahol jobban lehet élni”. Vannak közös problémák – oktatás, környezetvédelem –, ezekre jó választ kell adni. Próbáljuk megóvni

Váltani kell

A találkozón a jövő évi helyhatósági választások is szóba kerültek. *Soós Zoltán*, az RMDSZ polgármesterjelöltje szerint a marosvásárhelyiek többsége elégedetlen a jelenlegi városvezetéssel, és váltani akar. Marosvásárhely jelenlegi helyzetét Kolozsvár Funar-korszakához hasonlította, és kijelentette, a románság körében is váltáshangulat van, Marosvásárhelyt vissza lehet nyerni. Ehhez azonban minden mást félre kell tenni, el kell felejtetni a személyes sértődéseket. A jövő évi kampánynak Marosvásárhely jövőjéről kell szólnia.

Soós Zoltán polgármesterjelölt szerint minden esély megvan a jelenlegi városvezetés leváltására.

Kelemen Hunor kiemelte: Marosvásárhelynek fontos szerepe van a régióban. Ha jól vezetik ezt a várost, akkor minden potenciál megvan, hogy Székelyföld központja, húzóereje legyen, és ismét Székelyföld fővárosává válják.

A Grand Hotel gyűléstermében tartott rendezvény házigazdája, *Péter Ferenc*, az RMDSZ Maros megyei elnöke köszöntötte a jelenlevőket, hangsúlyozva a magyar közösség részvételének fontosságát a november 10-i államelnök-választáson, hiszen a Kelemen Hunorra leadott szavazatok megmutatják a közösségnek az erejét.

A rendezvény első részében *Frunda Csege Dull Bencével* és *Szepessy Lászlóval* beszélgetett az oktatási rendszerben tapasztalt problémákról. A két középiskolás fiú arról is beszélt, hogy a fiatalok miként változtatnák meg a rendszert. Többek között felrótták, hogy heti négy alkalommal is reggel 7-re járnak iskolába, délután házi feladatot írnak, készülnek az érettségire, különböző projekteknél vesznek részt. Szerintük sok a felesleges tananyag, és miközben többoldalas román esszéket magoltatnak be velük, a mindennapi életben nehezen kommunikálnak.

Az est moderátora Pataki István újságíró volt.

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Bodolai Gyöngyi

A vérnyomáscsökkentő hatékonyabb lefekvés előtt

Akkor fejtik ki legjobban a hatásukat a vérnyomáscsökkentő gyógyszerek, ha lefekvés előtt veszik be őket – ezt állapította meg egy nagyszabású, hosszú távú kutatás, amelynek eredményeit a European Heart Journal folyóirat közölte.

A kutatás megállapította, hogy a tabletták jobban védenek a szívroham és agyvérzés ellen, ha lefekvés előtt veszik be, mint ha reggel szedik be őket. A szakértők szerint a test biológiai órája, illetve természetes 24 órás ritmusa megváltoztatja a szervezet válaszát a gyógyszerre. Egyre több bizonyíték van arra, hogy számos különböző gyógyszer – köztük a szívproblémákra szedett tabletták – jobban

fejtik ki hatásukat, ha a nap egy bizonyos időszakában veszik be őket.

A BBC News által ismertetett tanulmányban a magas vérnyomás miatt gyógyszert szedőket vizsgálták. A kutatásban több mint 19 ezer páciens vett részt.

A pácienseket véletlenszerűen két csoportra osztották, az egyik csoport reggel, a másik este, lefekvés előtt vette be a vérnyomáscsökkentő gyógyszert. A kutatók a következő öt vagy több évben figyelemmel kísérték a résztvevőket. Kiderült, hogy a gyógyszerüket este szedőknél feleakkora volt a kockázata, hogy szívinfarktust kapnak, szívrohamban meghalnak vagy agyvérzésük lesz.

A vérnyomásnak rendes körül-

mények között éjszakára csökkennie kell, amikor pihenünk és alszunk. Ha nem ez történik, és továbbra is magas marad, az a szakemberek szerint megnöveli a szívroham és az agyvérzés kockázatát.

A kutatás eredményei arra utalnak, hogy az este bevett gyógyszer a magas vérnyomásban szenvedő betegeknek segít a vérnyomás rendszeres tartásában az éjszakai órákban. A gyógyszereiket este szedő csoport tagjainak lényegesen alacsonyabb volt az átlagos vérnyomása éjszaka és nappal is, és éjszakára jobban lement a vérnyomásuk, mint azoknak, akik reggelente vették be a pirulát.

Ramon Hermida professzor, a spanyolországi Vigói Egyetem ku-

tatója szerint jó volna, ha az orvosok ennek megfelelően instruálnák a betegeket. „Nem kerül semmibe, és sokak életét megmentheti” – hangsúlyozta.

A jelenlegi ajánlások a magas vérnyomás kezelésével kapcsolatban nem térnek ki arra, hogy mikor kell szedni a gyógyszert. De Hermida professzor szerint sok orvos általában azt ajánlja, hogy a páciensek reggel vegyék be, arra gondolva, hogy akkor nappal csökken a vérnyomás.

A professzor hozzáfűzte, hogy további kutatással kell igazolni az eredményeket, amelyeket különböző népességszociológiai csoportokkal végeznek, és azt is figyelembe veszik, hogy milyen vérnyomáscsökkentő tablettákat szednek.

A Brit Szívalapítvány szakértője ugyanakkor figyelmeztetett: mielőtt valaki változtatna a gyógyszereszedési időpontján, keresse fel a háziorvosát, és konzultáljon vele. „Lehet valamilyen különleges indoka is annak, hogy egy gyógyszer bevitelét reggelre vagy estére írja fel az orvos” – mondta. (MTI)

Megoldás a rezidensvizsga előtt állók problémájára

Döntéshozó fórumként szavazott kedden a parlament alsóháza az RMDSZ kezdeményezéséről, amely helyet biztosít minden végző orvostanhallgató számára a rezidensképzésben. A szövetség által kezdeményezett törvény előírja, hogy a városi kórházakban és a családorvosi rendelőben is tanulhatnak és dolgozhatnak a rezidensvizsga letétele előtt álló szakorvosjelöltek. „Ez az intézkedés határozott lépés az orvoshiány felszámolására és annak irányába, hogy a végző orvostanhallgatók itthon maradjanak. A mai szavazásnak köszönhetően újra lehetőség van arra, hogy december 8-án megszervezhessék a rezidensvizsgát, és az idén végző fogorvos-, orvostan- és gyógyszerész-hallgatók számára egyenlő helyekre vizsgálhassanak” – mutatott rá dr. Vass Levente, az RMDSZ Maros megyei parlamenti képviselője, egészségügyi szakpolitika, a tervezet kidolgozója. A megszavazott törvény csak azután lép érvénybe, ha azt az államelnök kihirdette.

Ha indul a lavina...

Iskolai hiánycikk: a szexuális nevelés

Pár évtizeddel ezelőtt játékbabák szoknyái alá kukucskálva elégtették ki a másik nem iránti kíváncsiságukat a kisiskolás korú lurkók, a kortárs kapcsolatok pedig legtöbbször a lányok kergetésében, a fiúk ugratásában, a választott kis hölgy iskolatás-kájának cipelésében merültek ki. Azóta változott a forgatókönyv.

Nagy Székely Ildikó

Évekkel ezelőtt egy szülő arra panaszkodott, hogy elsős csemetéje osztályában egyes fiúk kiszemelt áldozatuk fejét a nemi szervükhöz próbálják szorítani, vagy szoroson a háta mögé állva közöszülésre utaló mozdulatokat végeznek. A teljesítményközpontú iskolai rendszerben legtöbbször nem jut elég figyelem az ilyen jellegű deviáns magatartásokra, illetve azok megszüntetésére. Csiki Andrea klinikai pszichológussal, iskolai tanácsadóval a szexuális nevelés fontosságáról beszélgettünk.

– Laikusként is sokan érzik, tudják, mekkora szükség lenne a nemi érés folyamatait megelőző, a testi-lelki változásokat időben megértető ismeretátadásra. Pszichológus szakemberként miben látod a szexuális nevelés legfőbb hozadékát?

– A szexuális nevelés az egészséges énkép kialakulását segíti, érzelmi fejlődést eredményez, hosszú távon pedig támpontokat nyújthat a párkapcsolatok megőrzésében, illetve a párkapcsolati konfliktusok megoldásában. Szakemberként folyamatosan azt tapasztalom, hogy egyre több negatív hatása van a szexuális kulturálatlanság jelenségének. Ennek egyik legsúlyosabb oka a felnőtt-tartalmú filmek elérhetősége a kiskorúak számára. Sajnos, ezek az információk úgy terjednek, mint egykor a népmesék (szájról szájról), most viszont számítógépes kattintgatások, virtuális megosztások segítik a terjesztést.

Gólyamese helyett

– Mikor kell elkezdni egy gyermek szexuális felvilágosítását, nevelését?

– Véleményem szerint már óvodáskorban. Nagyon fontos, hogy a szülők a kicsikkel is merjenek „gyerekenyelven” beszélgetéseket kezdeményezni erről a témáról. A kisbabát hozó gólya helyett arról lehetne mesélni a csemetének, hogy

Illusztrációk

anya és apa – vagy két másik felnőtt – nagyon szerette, szereti egymást, és az ő szeretetükből születik meg a kisbaba. Kereshetni, illetve improvizálni is lehet olyan meséket, amelyek az érzelmi közelség fontosságát emelik ki. A szexuális neveléshez tartozik az is, hogy a szülők, nagyszülők négy szemközt és a nagycsaládban is nyíltan és komolyan beszéljenek erről a témáról. Az udvarlás, az érzelmi összetartozás jelentőségét így személyes, családi történetekkel is lehet példázni. A kisgyermekkor után arra is gondolni kell, hogy a tinédzser cikinek érezheti ezt a témát, és épp ezért nem mer feltenni bizonyos kérdéseket. Ilyenkor is jó, ha a szülő a kezdeményező.

Míg a fiúk fociznak...

– Mit tehet(ne) az iskola ezen a téren?

– Az iskolai szexuális nevelés a minőségi kommunikáció értelmezésével, a tabutémák feloldozásával kellene kezdődjön. Nem azon kellene legyen a hangsúly, hogy a száraz elméletet átadjuk egy nyolcadik osztály lánytagjainak, miközben a fiúk az udvaron fociznak vagy egy másik teremben várakoznak, hanem például esettanulmányok bemutatásával lehetne ráirányítani a tematikára az egész osztályközösség figyelmét. A nem kívánt terhesség és a védekezés fontossága mellett a szexuális élet örömeiről, fontosságáról és minőségéről is beszélni

ha a fiatal nincs felkészülve a nemi érés okozta testi-lelki változásokra, a későbbiekben is számos káros mellékhatása lehet. Ilyen a szegényes érzelmvilág, a hiányos társas kapcsolat, a féltékenység, a hűtlenség.

Tizenéves „kalandorok”

– Hogy viszonyulnak a mai tizenévesek az első szexuális együttlét gondolatához, és milyen mértékben lépnek a „tettek mezejére”? Valóban hamarabb kezdődik sok serdülő nemi élete, mint tíz évvel ezelőtt?

– Egyes kamaszok nagyon várják az első aktust, kíváncsiak, kérdéseket tesznek fel. Szerintem ez a viszonyulás teljesen természetes. A serdülők egy másik rétege egyelőre hárit, elzárkózik a témától, és ezt azzal motiválja, hogy nem érdeklí az egész, illetve még nincs szándékában elkezdni a nemi életet. Arra, hogy a tizenévesek első szexuális együttlétére rendszerint mikor kerül sor, nehéz választ adni, hiszen legtöbbször titokban tartják. Erről kérdőív felmérést szoktam végezni, és a legutóbbi adatok feldolgozása során arra a következtetésre jutottam, hogy mostanában a tinédzserek viszonylag korábban kezdik a szexuális életet, mint az előző években. Páran már komoly kapcsolatban vannak, de többségük – mind fiúk, mind lányok – a „kalandorok” táborát erősítik.

Ez növelheti a kiskori terhesség, illetve az abortusz arányát is.

– Mit tanácsolhat a szakember a nemi életre készülő fiataloknak?

– Elsősorban azt, hogy ne csak csinálják, hanem beszéljenek is róla! Szülőkkel, pszichológussal és természetesen a társukkal is megbeszélhetik ezt a későbbi életükre kiható lépést. Azt is tudatosítani kell bennük, hogy akkor vágjanak bele ebbe az egészbe, amikor igazán fel-

készültek érzik magukat, és nem akkor, amikor valaki kihízelgi belőlük! Nagyon fontos, hogy ne engedjék, hogy a megfelelési vágy vagy kényszer elcsúsztatja őket a cselekedethez vezessen!

Élmények helyett trauma

– Sajnos az is előfordulhat, hogy a szexuális együttlét nem a felek közös akarataiból történik. A konkrét nemi erőszakon túl mi minden tartozik még a szexuális zaklatás fogalmába?

– A nem kívánt szexuális közeledés minden formája ide tartozik, a szóbeli utalások, az érintés, tapogatás, illetve az internetes szexuális zaklatás, például pornografikus tartalmak megosztása a virtuális térben. Olyan esetek is ide sorolhatók, ha például egy tizenéves egy társa előtt önkielégítést végez, még akkor is, ha nem ér hozzá a másik gyerekehez.

– Milyen jelek utalhatnak arra, hogy egy tinédzser szexuális zaklatás áldozatává vált?

– Nagyon sokféle tünet van, például a serdülő magába zárkózik, szorong, fél az egyedüllétől, illetve a sötétségtől, evési zavarokkal, álmatlansággal küzd, iskolai teljesítménye rohamosan romlik. Az áldozat gyakran önmagát hibáztatja, büntudata van, illetve elveszíti a másik nem iránti bizalmát. Az átélt trauma depresszióhoz és öngyilkossági kísérlethez is vezethet.

– Mit lehet szexuális zaklatás észlelésekor tenni?

– A családon belüli erőszak intervenció központjának országos segélyhívószáma: 0800-500-333. Szexuális zaklatás esetén mindenképpen szakember segítségét kell kérni, hiszen elkerülhetetlen a terápia.

Nagyanyáink öröksége Kiállítás régi és új kézimunkákból

Vásárokon, városnapokon üdítő foltot jelent a marosvásárhelyi Unitárcoop Alapítvány sátra, amelyben tiszta forrásból ihletődött népi varrottasokat állítanak ki az alapítvány kézimunkacsoportjának asszonyai, akik gazdag népi örökségünk megőrzésén és továbbélésén fáradoznak. Ezúttal kellemes meglepetést találtak ki. Marosvásárhelyen a főtéri Toldalagi-palota földszinti múzeumi kiállítótermében, ahol „kézimunkázós” összejeveleiket tartják, saját alkotásaik mellett nagyanyáik, anyáik régi kézimunkáit is közszemlére bocsátották.

A tisztaszobának berendezett földszinti kiállítóteremben, ahol a múzeum tulajdonában levő szász sarok bútorai láthatók, Antal Ildikóval és Kelemen Verával, az alapítvány képviselőivel vettük szemügyre azt a varázslatos világot, amelyet a szekrényben őrzött örökség és annak a továbbéléséért tett munkák jelentenek. Olyan régi kincsek, amelyeket a kör tagjai számára kedves emberek szöttek, varrtak tele jelképes motívumokkal, apró, pontos öltésekkel, s lelkük egy darabkáival. A kanapén, azaz a padládán, amely a népi lakberendezés egyik alapvető bútorarabja volt, díszkendők sorakoznak a Küüllő-, a Maros- és a Nyáradmentéről. Van közöttük keresztzemes mintával, kézi csipkével, rojttal díszített szöttek kendő is. Ki tudná ma már megmondani, hogy milyen reményekkel, mennyi szeretettel készült kelengye megmaradt darabjai lehetnek. Az ágyon csipkés és madeirás párnafőket állítottak ki, egy kanapén kisírásos terítőket Bandi

kán „fáradozva”. A bábokat a múzeumban őrzött népviselet szép darabjaiba öltöztették, figyelemre méltó a magyarói lány himzett blúza és a lájbis feringje elé kötött, rendkívül apró keresztzemes mintával díszített kötény.

Van miből ihletődjenek a csoport tagjai, akik minden héten egyszer gyűlnek össze kézimunkázni abban a teremben, ahol a kiállítás látható. Céljuk, hogy a rájuk maradt örökséget, az eredeti mintakincset a ma használatos tárgyakra átmentsék, a kiállítással pedig azt szeretnék el-

Dezső tervezte szarvasos mintával. A külső szobában, keresztzemes, szöttek, vagdalásos, írásos díszpárnahuzatok, köztük egy nagyon apró dupla keresztzemes öltésekkel ki-varrt piros-kék magyarói is látható. Ezenkívül piros töltéssel, fekete kontúrral varrt terítők, abroszok, keresztzemes mintával varrt falvédő árulkodik a hajdani és mai asszonyok szépérzékéről, türelméről. Egy falon a csipkéket állították ki, ami vidéken is nagyon divatos kézimunka volt. Van köztük hajócsipke, öt tüvel kötött és egy tüvel horgolt csipke is. A szövő nő is ott ül a sarokban, egy soknyüstös mun-

émi, hogy mindazok, akik nem dobták el a régi eredeti kézimunkákat, megőrizték, és ihletforrásnak használják anyáik, nagyanyáik alkotásait, amelyek az idő múlásával egyre nagyobb értéket jelentenek.

A kézimunkacsoport tagjai alkotásaikkal bel- és külföldi kiállításokra, fesztiválokra – mint például a budapesti Székely Fesztivál – is eljutottak. Munkásságukat egyre jobban megismerik, és megrendeléseket kapnak. Eddig 22 templomot öltöztettek fel a kör tagjai által varrt kézimunkákkal. Csak azt sajnálják, hogy a legtöbb településen írásos kézimunkát rendelnek, olyan vidé-

keken is, ahol más volt a hagyományos mintakincs, varrástípus. Van két tagjuk, akik még 85 évesen is lelkesen szöttek, népviselethez szükséges anyagot is, ami abbamaradt – számol be a kör tevékenységéről Antal Ildikó. Bevallása szerint a székelykeresztúri unitárius gimnáziumban szerette meg a varrást, hiszen mindenféle kézimunkatípusra megtanították őket. Később Kelemen Verához hasonlóan elvégezték Asztalos Enikő tanárnő néprajzi tanfolyamát a népi egyetemen, és tanácsait megfogadták. Munkájuk anyagi vonzatait pályázatok segítségével fedezik, amiért hálásak a Bethlen Gábor Alapnak és a Maros Megyei Tanácsnak.

Az Unitárcoop Alapítványt a marosvásárhelyi unitárius egyházközösség tagjai hozták létre 1996-ban, hogy az egyházi alapon szerveződő

civil kezdeményezés hatékonyan felkarolja a fogyatékos és öregedő felekezeti közösség tagjainak a megsegítését, amelyre szívesen fogadják a támogatást, és vállalnak partnerséget hasonló profilú alapítványokkal. Az idősek látogatása és támogatása mellett jött létre a szórakozást és munkát összekapcsoló kézimunkakör, a férfiak számára a játék, hétvégeken a szórakozás, a kirándulások.

A kézimunkacsoport tagjai azóta is élen járnak a hagyományok ápolásában. „Az Unitárcoop Alapítvány évek óta magasra tartva viszi a magyar kézimunkakincs zászlaját. Értékes, igényes munkát végeznek” – olvasható a dicséret Asztalos Enikő Magyar népi kézimunkák Maros megyében című könyvében (Erdélyi Gondolat Kiadó, 2019). (bodolai)

Esztendő kereké Csuszababa és sültök-golyó

Nincs is annál jobb játék, mint közösen fejteni a kukoricát, s közben hallgatni a mesét, majd a lefejtett szemek között turkálni, a csuszából pedig tornyot építeni – olyan belefeledkezéssel tették mindezt a jobbára kisiskolás résztvevők a Maros Megyei Múzeum néprajzi és népművészeti részlegének október 26-i rendezvényén, hogy öröm volt nézni. Akárcsak a lányokat, akik csutkababát, egy másik asztalnál pedig rongybabát készítettek. A Márton-napi lúd sem

hiányzott, ami körmőcskére tekert puha fonalból nyerte el formáját, a süttők-golyó körül pedig elsősorban a fiúk szorgoskodtak.

Az ötlet a *Hagyományok Házától* származik, s a néprajzi részleg munkatársai a *Világlo Egyesület* lelkes önkénteseivel szervezik meg évente hat alkalommal *Esztendő kereké* címmel a gyermekeknek szóló játékos ismerkedést a népszokásokkal, népi gyermekjátékokkal, amelyek az adott időszak jeles napjaihoz kötődnek. A cél az, hogy

Mivel az őszi szüret ideje, egy kis szüreti mulatsággal indult a rendezvény. A foglalkozásokra élő zenekart is hívnak, tájékoztatott *Virginás Tar Emese*, a néprajzi részleg muzeológusa. A gyermekek megismerkedtek a Márton-napi népszokásokkal, az András-napi hagyományokkal, s ennek az időszaknak a csemegéjéből, a sült tökből nem töklámpást, hanem kekszreszeléssel és dióhéjjal vegyítve, kókuszba forgatva, ízletes édességet készítettek. A rendezvény – amelybe nagy élvezettel kapcsolódtak be a gyermekeket elkísérő szülők is, és rongybabát készített kislányával az apuka –, kóstolóval ért véget, majd a résztvevőket szőlővel és meleg teával kínálták meg. Annyira játékosan tartalmas, szórakoztató alkalom volt, hogy aki ráérezett az ízére, a következőt sem fogja kihagyni. (b.)

az aktuális ünnepekhez fűződő szokásokat megismerjék, majd otthon is kipróbálják, amit a múzeumban szervezett alkalmakkor tanultak.

Új tehetséggondozó vállalkozás

A Vecker együttes: Nemes Tibor, Máthé Péter, Simó Péter, Iszlai Tamás, Szász Hunor és Pethő Csaba

Idén júniusban jegyeztették be hivatalosan a Nemes Music Kft.-t, amelynek az a célja, hogy felkarolja az ifjú zenei és előadóművészi tehetségeket. Nem csoda, hiszen az alapítója Nemes Tibor, aki maga is zenészként és színészként építi karrierjét.

A marosvásárhelyiek nagy többsége, főleg a fiatalok körében jól ismert az a Nemes Tibor, aki az általa alapított és vezetett Vecker diákzenekar énekese, frontembere volt. Nem véletlenül. Zenei tehetségét első osztályos kora óta ápolta, hiszen a Marosvásárhelyi

Művészeti Líceum zene szakára iratkozott be, és itt is érettségizett 2016-ban. Már nyolcadik osztályban több tehetséges osztálytársával együtt létrehozták a Vecker zenekart. Az évek során koncertjeiken mind több saját számmal jelentkeztek, míg egész koncertet betöltő repertoárral is színpadra tudtak állni. Nemes Tibor nagybőgő és zongora szakon végzett ugyan, de kiválóan énekel. Tehetségét nemcsak a zenekarban, hanem önálló fellépéseken, sőt musicalben, rockoratóriumban is kamatoztatta. Miután az együttesel megnyerték a Legszebb Erdélyi Magyar Dal című vetélkedőt, az érettségét követő esztendőben a

zenekar tagjai tanulmányaik során földrajzilag szétszóródtak. Tibor először a budapesti Etüd jazzkonzervatóriumán végzett jazzzenészként, majd egy évig az Operettszínház mellett működő Broadway stúdiójának hallgatója volt, jelenleg a budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetem zenészsztárszínész szakának hallgatója Novák Eszter és Selmeczi György osztályában.

Pályája során tapasztalhatta meg, hogy az ifjú tehetségek Erdélyben milyen akadályokba ütköznek, ha ezen a téren karriert építenének maguknak, ezért tavaly úgy döntött, hogy céget alapít. Első

lépésként egy koncert és színpadi események rendezésére szakosodott cég üzleti tervével jelentkezett az Exino cég által tavaly szervezett vállalkozói tanfolyamon. Tervének köszönhetően nemcsak sikeresen végezhette el a kurzust, hanem az Európai Szociális Alap 2014–2020-as humán erőforrásra vonatkozó operatív programjának támogatásával a Vállalkozó akarok lenni projektnek köszönhetően vezetője és tulajdonosa lehet a Nemes Music Kft.-nek.

– Cégem elsősorban az általam megálmodott előadások megszervezésével foglalkozik, melyek saját karrieremet építik, de olyan fiatal művészeknek is segítséget tud nyújtani, akiknek nincs meg a megfelelő jogi háttérük koncertjeik, előadásaik szerződéses lebonyolításához. Továbbá szándékomban áll karitatív rendezvények megszervezése és az, hogy ezeken magam is fellépjek – mondta Nemes Tibor lapunknak.

Azt is megtudtuk, hogy készül egy adattár olyan tehetségekről, akiket érdekel a cég által szervezett koncerteken való fellépés, és akik karitatív fellépéseket is vállalnának. Tibor dalszerző is, így azt sem titkolta, hogy tanulmányai mellett önálló albumon dolgozik, amit reményei szerint valamikor saját stúdiójában készít el. Távlati tervei között egyéni előadás is szerepel. Legközelebb pedig a téli ünnepekhez kötődő jótékonyági rendezvényen szeretnének cégként is bemutatkozni a közönségnek, addig is tevékenységük a Facebook-oldalukon követhető. (vajda)

VII. pénzügyi vetélkedő középiskolások számára

Pénzügyi vetélkedő lesz középiskolások számára a Romániai Magyar Közgazdász Társaság, Magyarország kolozsvári főkonzulátusa és a Magyar Mánás Egyesület szervezésében, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem partnerségével.

Az idei, hetedik alkalommal megszervezett *Pénzmánás – kulcs a gyarapodáshoz* című vetélkedőre november 18-ig regisztrálhatnak a személyes pénzügyek iránt érdeklődő diákok.

A verseny első, online fordulójára november 19-én kerülne sor, a döntő december 13-án lesz Kolozsváron.

A vetélkedőre való benevezés díjtalan.

A döntőben a legjobb helyezést elérők értékes jutalomban részesülnek, az elbírálásról szakmai zsűri dönt.

Az első három helyezett készpénzjutalmat (500, 300 és 200 euró értékben) kap, de különdíjak is lesznek. A kétfordulós, egyéni verseny nemzetközi jellegű, Erdély mellett Felvidékről, Kárpátaljáról és Délvidékről is várják a középiskolás diákok jelentkezését.

A versenyen való részvételhez mindenkinek egyénileg kell regisztrálnia a www.penzmagnas.ro oldalon. Ezen az oldalon található a versenyszabályok és a felkészüléshez szükséges anyagok is.

Ott voltunk a bolyais gólyabálon

Múlt héten pénteken került sor a Bolyai Farkas Elméleti Líceum gólyabáljára a marosvásárhelyi sportcsarnokban. A rendezvény a 2000-es évek elején elköltözött a sportcsarnokból, az elmúlt években a Kultúrpalotában, valamint a Nemzeti Színház nagyszínpadon tartották meg.

Nagy-Bodó Szilárd

A bolyais diákok és tanárok egyaránt érdeklődéssel várták az eseményt. A helyszínen, a bejáratnál is látni lehetett az arcokon, hogy mindenki izgatott, kíváncsi, hogy milyen lesz a bál.

Maga a gólyabál a megszokott módon, a gólyák táncával kezdődött, és a gólya-mentor táncával zárult, de az igazi érdekességek a

A gólyák és a mentorok közös tánc

Fotó: Metz Balázs

kettő között voltak. Az idei gólyabálon ugyanis csak az eskü alatt volt bemozdó, ezt leszámítva egy virtuális zsiráf volt az esemény narrátora.

Ince Gáspár 12. osztályos tanuló elmondta, hogy azért választották a zsiráfot, mert a gólyabál témája az alternatív világok, és úgy gondolták, egy olyan állatot választanak, amelynek semmi köze nincs a gólyához, de egy alternatív világban akár a zsiráf is lehet gólya. Ezenkívül a gólyák, az alternatív világokon belül, olyan témákat választottak, amelyek nagyon is aktuálisak: a függőségek, a környezetvédelem, a külföldre költözés és az itthon maradás közötti viaskodás, a család, az emberi önzőség, a szülői magány, a korrupció, valamint a

manipuláció. Ezek fényében elmondható, hogy a gólyabál témája nem tartozott a vidámak közé, viszont rávilágított az ország és a világ problémáira.

A show hangulatát azonban leginkább a színvonalas produkciók adták meg. Kitént, hogy mindenki rengeteg időt és energiát fordított a felkészülésre. Ez meg is látszott még az eredményeken is, hiszen Körtesi Sándor, a zsűri egyik tagja, a 7-es számú iskola igazgatója elmondta, hogy az első és második hely között a lányoknál mindössze 17 pont volt, míg a fiúk esetében 10-nél is kevesebb. A döntés úgy született meg, hogy az öttagú zsűri (Rusz Tamás, Szócs Imre, Kosztánci Krisztina, Illyés Barbara és Körtesi Sándor) 1-től 10-ig pontozta a produkciókat, különböző kritériumok alapján, majd a végén ezt összesítették. Körtesi Sándor elmondása szerint nem volt nagy vita a zsűri tagjai között, hiszen a pontok alapján egyértelmű volt, hogy ki lesz az idei gólyakirály és gólyakirálynő. A nyertesek pedig, akik egy évig hordhatják a

gólyák koronáját, Kiss Anna és Szabó Szilárd.

A győzelemhez természetesen hírnév is társul. Kiss Anna az eredményhirdetés után elmondta, hogy egyrészt úgy gondolja, megváltoztatja az, hogy ő lett a gólyakirálynő, és fél ettől a változástól, nem akar más ember lenni. Másrészt viszont nagyon is örül, hiszen ez azt jelenti számára, hogy nem járnak le a gólyabállal kapcsolatos dolgok, hanem a jövőben folytatódni fognak. Azt is hozzátette, hogy meg sem fordult a fejében, hogy elnyeri a címet, illetve nem is mert erre gondolni, bár valóban sokat készült, és nem volt könnyű a sok próba, azonban minden pillanatát élvezte, a jó társaságnak köszönhetően. Az esemény témájával kapcsolatban is voltak az elején kétségei, de a felkészülés alatt rájött, hogy nagyon jó a téma, és mindenki számára tanulságos.

Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a gólyabál a Bolyai Farkas Elméleti Líceum szer-

vezte, és miután lejárt a díjazás, az iskola igazgatója, Mátéfi István is értékelte az eseményt. Ő is elmondta, hogy a gólyák igazán kitétek magukért, a mentorokkal együtt, és egy nagyon gördülékeny produkciót hoztak össze. Külön gratulált a témához, és elmondta, nagyon büszke rá, hogy a diákok képesek voltak színpadra vinni ezeket a mindennapi problémákat. Az egyetlen félelme a színpaddal kapcsolatban volt, de nagyon örvend, hogy a diákok ezt is szépen megoldották.

Összességében tehát elmondható, hogy egy kimagaslóan színvonalas, jól megszervezett és nagyon jó hangulatú esemény volt az idei gólyabál, kemény, de valós problémákat mutatott be. Érdekes volt látni, hogy a diákok hogyan látják a világ problémáit. Ha negatív dolgot kellene mondani az eseményről, akkor az a hangosítás, hiszen visszhangzott olykor a beszéd és az ének, de ez eltörpül a többi pozitív tény mellett.

Kiss Anna és Erős Szilárd produkciója

A gólyakirály és gólyakirálynő, Szabó Szilárd és Kiss Anna

25. MAROSVÁSÁRHELYI NEMZETKÖZI KÖNYVVÁSÁR

HATÁRTALANUL

2019. NOVEMBER 14-17.

vasarhely.ro/konyvvasar • facebook.com/konyvvasar

Balla Zsófia • Balázs Imre József • Darvasi László
 Elek Tibor • Grecsó Krisztián • Kovács András Ferenc
 Láng Zsolt • Markó Béla • Németh Gábor • Vida Gábor

Karády zárkája – Gyulai Várszínház
 KAF 60 – Sebő: Árdéli szép tánc
 Sebő gyermekkoncert Bogdán Zsolt Ady-estje
 Kövük a zsebben – Kálloy Molnár Péter és Rudolf Péter
 Jack Cole dalai – Fazekas Ernő, Kovács András Ferenc, Márton Lóránt és Nagy Csongor

Szervezők: MEC, Marosvásárhelyi Könyvtár
 Partner: Maros Megyei Tanács, Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatala, AMDSZ, Kultúra és Identitás Nemzetségi
 Támogatók: Péterfi Rodalmi Múzeum, IGS
 Média partnerek: NÉPÚJSÁG, ETV TELEVIZIÓ, transindex, MAREKLAB

ALTER-NATIVE

INTERNATIONAL SHORT FILM FESTIVAL

8-10 NOVEMBER 2019 / FÁRKAS MÚZEUM / MAROSVÁSÁRHELY / ROMÂNIA

ORGANIZATOR: ORSZÁGOS KÖNYVTÁRSZÖVETSÉG

www.alternative.ro

Partners: Farkas Múzeum, Maros Megyei Tanács, Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatala, AMDSZ, Kultúra és Identitás Nemzetségi, Maros Megyei Könyvtár, MEC, Marosvásárhelyi Könyvtár

Concert clasic

Veress Ábel

Nov 4. ora 19

Liszt Ferenc: Rapsodia maghárd nr. 6 • Frédéric Chopin: Balada în Fa maior, op. 38
 Claude Debussy: Arabesca în Sol maior • Bartók Béla: Trei cântece populare maghiare din Comitatuul Cluj
 Frédéric Chopin: Studiu în Sol bemol maior, op. 10 nr. 5 • Frédéric Chopin: Studiu în La bemol maior, op. 25 nr. 1
 Frédéric Chopin: Poloneza „Eroica” în La bemol maior, op. 53 • Liszt Ferenc: Rapsodia maghárd nr. 8

www.jbclub.ro

Spălătorie și detailing auto

Beltrand

autómosó és -kozmetika

- külső-belső tisztítás
- kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
- szőnyegmosás

Marosvásárhely
 Predeal u. 97 sz.

Telefon: 0265/223-902
 0740-393-060

Târgu Mureș 88.1 FM
 Marosvásárhely 88.1 FM

Sovata 102.1 FM
 Szovata 102.1 FM

r . a . d . i . o

Radio Fata

Reghin 94.7 FM
 Suceavă 94.7 FM

Sighișoara 104.3 FM
 Segheșvár 104.3 FM

MCA Health Care

ORVOSI LABORATÓRIUM

www.health-care.ro Tel/fax: 0365-882747
 Marosvásárhely, Tulipán utca 25. szám

TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt páciensek, tájékoztatjuk Önöket, hogy Marosvásárhelyen, a Tulipán utca 25. szám alatt működő MCA Health Care orvosi laboratórium rendelkezik a Maros megyei egészségbiztosítási pénztári alaphoz származó összeggel **ártámogatott (ingyenes)** orvosi analízisek elvégzésére! Ehhez szükséges küldőpapír a családorvostól/szakorvostól.

Az érdekelteket kérjük, hogy előjegyzés érdekében hívják a 0365-882-747-es telefonszámot hétfőtől péntekig 7-19 óra között, valamint szombaton 8-13 óra között.

Várjuk Önöket!

atlasfm

106.4 FM

TG. MUREȘ

GREAT MUSIC FOR A GREAT CITY!

AtlasFmMures • atlasfm@kptv.ro